Tefsiri kebir yunus suresi, ayet : 3

Allah Teâla'nın Arşa İstivası

Cenâb-ı Hakk'ın, **"Sonra Arş üzerinde -istiva etti- hükümran oldu"** ayetine gelince, bu

hususta birkaç konu bulunmaktadır:

1) Bu ifade, Cenâb-ı Hakk'ın, Arş üzerinde oturmuş, karar kılmış olduğu zannını uyandırır. Bu husustaki tafsilatlı açıklama, Tâ-hâ sûresinin başlarında geçmiştir. Ancak ne var ki biz burada, kısa bir açıklama ile yetiniyor ve şöyle diyoruz: Ayet-i kerimeyi zahirine hamletmek mümkün değildir.

Bunun böyle oluşunun delilleri şunlardır:

a) "Allah'ın Arş'a istiva etme"si, Arş'ın olmaması halinde düşeceği ve aşağıya

doğru inecek bir biçimde ona yaslanmış ve onun üzerinde karar kılmış olması demektir. Bu bizim tıpkı, "Falanca, koltuğuna dayanmıştır" dediğimizde, bu sözden, böyle bir

mânânın anlaşılmasına benzer. Ancak ne var ki, bu mananın kabul edilmesi, Cenâb-ı Hakk'ın, Arş'a muhtaç olmasını ve Arş'ın olmaması halinde O'nun düşme sini

ve

aşağıya

doğru

inmesini

gerektirir

ki,

bu

imkânsızdır.

Çünkü müslü manlar, Arş'ı tutanın ve onu muhafaza edenin, Allah olduğu hususunda mutabık tırlar.

Hiç

kimse

Allah'ı

tutanın

ve

O'nu

koruyanın

Arş

olduğunu söyleme miştir.

b) Cenâb-ı Hakk'ın, **"Sonra Arş üzerinde hükümran oldu "** buyruğu, O'nun, daha önce Arş'a dayanmadığına delâlet eder. Bu da, Allah Teâlâ'nın bir halden başka bir hale geçtiğini gösterir. Bir halden başka bir hale geçen her varlık "muhdes" (sonradan meydana gelmiş) olur. Oysa, Allah Teâlâ hakkında bu, ittifakla bâtıldır.

c) O vakitte "istiva" meydana gelince, bu, Allah Teâlâ'nın o vakitten önce bir hareket ve kımıldanış içinde olmasını gerektirir. Halbuki bütün bunlar, sonradan meydana gelmiş olan şeylerin niteliklerindendir.

d) Ayetin zahiri, Allah Teâlâ'nın, gökleri ve yeri yaratmasından sonra Arş'a istiva ettiğine delâlet eder. Zira, -sonra- kelimesi, terahiyi, sonralığı gerektirir. Bu da, Allah Teâlâ'nın Arş'ı yaratmadan önce Arş'tan müstağni olduğuna delâlet eder. Binâenaleyh, Allah Arş'ı yarattığı zaman O'nun hakikat ve zâtının istiğna halinden, muhtaç olma haline dönüşmesi imkânsız olur. Dolayısiyle Allah'ın, Arş'ı yarattıktan sonra da Arş'tan müstağni olarak kalması gerekir. Böyle olan bir zatın, Arş üzerinde karar kılmış olması imkânsız olur. Bu sebeple, yapılan bütün bu izahlarla, bu ayeti, zahirî manasına hamletmenin, ittifakla mümkün olmadığı sabit olmuş olur. Bu böyle olunca da, bununla, Allah için bir mekân ve bir cihetin isbat edilmesi hususunda istidlal edilmesi imkânsız olur.